

فعالیت های هسته ای کره شمالی: بحرانی مستمر

طاهره زندی علی آبادی

چکیده

ادعای اصلی مقاله حاضر این است که بین موضوع هسته ای ایران و کره شمالی تفاوت های جدی وجود دارد که می توان آنها را در دو مورد زیر خلاصه کرد:

۱. منطقه ای که کره شمالی در آن واقع شده است و
۲. روابط نزدیک کره شمالی با چین به عنوان عضو دائم شورای امنیت و یک قدرت جهانی.

این دو ویژگی باعث شده روند برخورد قدرت های بزرگ با پیرونده کره شمالی به مراتب متفاوت تر از برخورد آنها با موضوع هسته ای ایران باشد.

کره جنوبی، به نزدیکی کره شمالی با رو سببه در دهه ۱۹۶۰ و چین در دهه ۱۹۷۰، با هدف کمک به ساخت و تولید تجهیزات نظامی منجر گردید. کره شمالی از جمله اولین کشورهای امضاکننده معاهده عدم اشاعه سلاح‌های هسته‌ای در سال ۱۹۶۷ بود، اما تصویب این معاهده را تا سال ۱۹۸۵ به تعویق انداخت. در سال ۱۹۸۵، شوروی سابق بیانیه‌ای مبنی بر ساخت راکتور قدرت هسته‌ای ۱۷۶۰ مگاواتی به شرط تصویب NPT توسط کره شمالی صادر نمود. با امضای توافق‌نامه همکاری تجاری و اقتصادی میان دو کشور، پیونگ‌یانگ معاهده عدم اشاعه را تصویب نمود. تا سال ۱۹۹۲ عضویت کره شمالی به صورتی غیرتتش‌آمیز در معاهده منع اشاعه ادامه داشت، اما با پذیرش موافقتنامه پادمانی و بازرسی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مشخص گردید که این کشور با توجه به عضویت در معاهده ملایم‌تر اقداماتی را در زمینه ساخت تجهیزات غنی‌سازی اورانیوم و شکافت پلوتونیوم صورت داده است. در همین دوران، پیتاگون با صدور بیانیه‌ای احتمال تلاش‌های موثر کره شمالی را در زمینه ساخت یک یا دو بمب پلوتونیومی گزارش نمود. همزمانی آشکار شدن فعالیت‌های غنی‌سازی توسط کره شمالی با فعالیت‌های هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیک نظام بین‌الملل مشکل‌زا بازگرانی است که در عین تأثیرگذاری بر محیط بین‌المللی قابلیت تأثیرپذیری از این محیط را دارند. نگاه به تاریخ روابط بین‌الملل توانایی دستیابی به تفاوت‌ها و شباهت‌های محیطی و سیاسی را در کشورهای مختلف ترسیم می‌نماید. روابط زورمدارانه در عرصه بین‌المللی، بسیاری از کشورها را در به‌کارگیری استراتژی بازدارندگی و تجهیز سیاسی نظامی برای تعریف نقش خویش تشویق می‌کند. بی‌تردید، سیاست کره شمالی و بحران هسته‌ای منطقه شمال شرقی آسیا را نمی‌توان فارغ از دغدغه‌های امنیت بین‌الملل بررسی نمود. این نوشتار قصد دارد به صورت اجمالی با مطالعه نحوه مدیریت بحران هسته‌ای کره شمالی و بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های آن با موقعیت هسته‌ای ایران به الگوی رفتاری و زمینه‌های راهبردی مدیریت بحران توسط این کشور در منطقه آسیا بپردازد.

سلاح‌های هسته‌ای و شبه‌جزیره کره، دارای پیوندی بیش از ۵۰ سال هستند. در خلال جنگ کره ۱۹۵۳-۱۹۵۰، آمریکا بارها کره شمالی را به استفاده از سلاح‌های هسته‌ای تهدید نمود. بعد از آتش‌بس نیز ۹۵۰ کلاهک و نیروهای نظامی خود را در کره جنوبی مستقر کرد.^(۱) مواججه با تهدیدات نظامی آمریکا و اختلاف با

صدام در عراق و نگرانی‌های امنیتی به وجود سبک و سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی، کره آمده به تداوم پروتکل الحاقی ۲ + ۹۳ منجر گردید. کره شمالی در پاسخ به درخواست آژانس برای بازرسی و نظارت بر فعالیت‌های کار موشک چند مرحله‌ای «نودوگ» آن را به اقیانوس آرام پرتاب نمود. در نوامبر همین سال، حمایت‌های روسیه و چین از کره شمالی و تصمیم این کشور برای خروج از NPT، آمریکا را وادار به مذاکره و امضای موافقت‌نامه‌ای با آن کشور در سال ۱۹۹۴ نمود. براساس موافقت‌نامه مذکور، کره شمالی می‌بایست تمامی برنامه‌های ساخت مواد و تجهیزات سلاح هسته‌ای خود را در قبال دریافت کمک‌های بین‌المللی برای ساخت دو راکتور هسته‌ای آب سبک متوقف می‌نمود.^(۳) طرح ساخت دو راکتور آب سبک با حمایت آمریکا، کره جنوبی، ژاپن و سرمایه‌گذاری معادل ۴/۶ میلیارد دلار امضا گردید و با حمایت اروپا در سال ۱۹۹۷ راه‌اندازی شد. براساس معاهده مذکور، طرح تکمیل کارخانه باید تا سال ۲۰۰۳ عملی می‌شد، اما بعداً اعلام گردید که بهره‌برداری کارخانه‌ها و راکتورهای آب سبک تا سال ۲۰۰۸ به تعویق افتاده است، با به کار افتادن این کارخانه‌ها کره شمالی توانایی تولید ۵۰ بمب پلوتونیومی را در عرض ۱۵ ماه به دست می‌آورد.

همزمان با شروع ساخت راکتورهای آب عدم پرداخت غرامت به دلیل تأخیر در ساخت

نیروگاه‌های راکتور آب سبک و هدر رفتن منابع الکتریکی عظیم توسط آمریکا، برنامه‌های هسته‌ای خود را در زمینه آزمایش‌های موشکی،

فعال کرد. این اقدام کره شمالی با واکنش اعضای شورای حکام آژانس روبه‌رو گردید و آنها خواهان ارجاع پرونده این کشور به شورای امنیت سازمان شدند، امری که با مخالفت سریع چین مواجه شد.

۳-۱-۳. آغاز کار راکتور هسته‌ای ۵ مگاواتی پیونگ‌یانگ، پرتاب موشک آزمایشی ضد کشتی

آب‌های اقیانوس آرام آزمایش نمود.

ساخت مواد و تجهیزات موشکی، غنی‌سازی اورانیوم و تولید گاز هگزا فلوراید از سر خواهد گرفت. به دنبال بحرانی شدن وضعیت، کره شمالی توافق‌نامه خود را با ژاپن فسخ نمود و خط تولید موشک‌های دوربردش را فعال نمود و

۳-۱-۲. با تیره شدن روابط آمریکا و کره شمالی،

بوش در ۲۹ ژانویه ۲۰۰۲ با تهدید کره شمالی، آن کشور را به عنوان یکی از سه عضو محور شرارت قلمداد نمود که با توسعه برنامه‌های مخفی سلاح هسته‌ای، صلح و امنیت بین‌المللی را تهدید می‌کنند. توقف ساخت راکتورهای قدرتمند هسته‌ای از سوی آمریکا، کره جنوبی، ژاپن و اتحادیه اروپا به مدت یک سال به تشدید بحران، افزایش اختلافات میان آمریکا و دولت پیونگ‌یانگ، خروج یک جانبه کره شمالی از قرارداد پادمان در تاریخ ۱۰ دسامبر ۲۰۰۲ خاموش کردن دوربین‌های نظارت و کنترل و اخراج بازرسان آژانس انرژی اتمی از خاک این کشور منجر شد. با اوج‌گیری بحران، دولت کره شمالی در تاریخ ۱۰ ژانویه ۲۰۰۳ خروج خود را

از ادامه فعالیت‌های هسته‌ای خود منصرف ننماید و مذاکرات شش جانبه با حضور کشورهای آمریکا، ژاپن، کره جنوبی و شمالی، روسیه و چین برگزار می‌شود.

از معاهده منع تکثیر سلاح‌های هسته‌ای

۳-۲. توانایی‌های فناوری کره شمالی

به بن بست انجامید.

۳-۱-۳. کره شمالی فعالیت‌های گسترده خود را در زمینه تولید، تکثیر و ساخت موشک‌های بالستیک از ابتدای دهه ۱۹۶۰ آغاز کرد. حمایت‌های شوروی سابق در زمینه ساخت موشک، عرضه فناوری و آموزش در کنار همکاری نزدیک با چین و مصر، به جهش در تولید و تکثیر انواع موشک توسط کره شمالی منجر گردید.^(۶) در سال‌های ۱۹۸۰-۱۹۷۹ با همکاری و حمایت‌های تجهیزات شوروی در زمینه ساخت و بررسی‌های فنی اسکاد-بی - موشک‌های اسکاد-بی با همکاری مصر و روسیه توسط کره شمالی ساخته شد ظرف کمتر از هشت ماه این کشور توانست در زمینه تولید این موشک به خودکفایی برسد. حمایت‌های صورت گرفته در کنار حمایت چین از فعالیت‌های موشکی آن، توانایی ساخت اسکاد-بی را با وزنی معادل ۵۰۰ کیلوگرم و بردی معادل ۷۷۰-۱۰۰۰ کیلومتر در سال ۱۹۹۹ برای دولت پیونگ یانگ امکان‌پذیر کرده بود.^۲ تمرکز بر ساخت موشک و پیشرفت‌های به عمل آمده در این زمینه کره شمالی را به تولید موشک‌هایی از نوع استراتژیک با برد ۱۴۸۰ کیلومتر ترغیب نمود که توانایی حمله به ژاپن و به ویژه

۳-۱-۴. در فوریه ۲۰۰۵، کره شمالی با تأکید بر تقویت زرادخانه هسته‌ای خود مذاکرات را ترک کرد و راکتور پلوتونیومی که سوخت اتمی را به مواد قابل استفاده در یک کلاهک اتمی تبدیل می‌کند، خاموش کرد. به نظر کارشناسان بین‌المللی، خاموش کردن راکتور پلوتونیومی توسط کره شمالی حکایت از آمادگی این کشور برای آزمایش‌های هسته‌ای در چند ماهه اخیر دارد.^(۳) همچنین کره شمالی در ۱۱ مه با خارج کردن ۸۰۰۰ میله سوخت مصرف شده، توانایی تولید ۲۴ تا ۳۰ کیلوگرم پلوتونیوم را اعلام نمود. تلاش‌های بین‌المللی و نگرانی از فعالیت‌های هسته‌ای کره شمالی، باعث گردید تا کشورهای منطقه و حتی متحدان استراتژیک کره شمالی، این کشور را در بازگشت به مذاکرات شش جانبه ترغیب نمایند. در تاریخ ۱۷ ژوئن ۲۰۰۵، کیم جون ایل، رهبر کره شمالی، اعلام نمود که در اواخر ژانویه به معاهده منع اشاعه خواهد پیوست. وی همچنین اعلام نمود به مذاکرات شش جانبه‌ای که در ماه ژوئیه برگزار خواهد شد، برمی‌گردد. اما پافشاری پیونگ یانگ بر موضوعات درخواستی و اصرار آمریکا در تعطیلی کامل برنامه‌های هسته‌ای کره شمالی، به بحرانی مستمر تبدیل شده است.

۲. موشک‌های اسکاد-بی با همکاری چین و کپی برداری از فناوری موشک Nodong توسط کره شمالی ساخته شد.

میلیون دلار تخمین زده می شود.^(۶) دریافت داشتند. کره شمالی توانست بیش از ۵۰ فروزند از این نوع موشک‌ها را تولید و به فروش رساند. در ضمن این کشور به تولید موشک‌های دو مرحله‌ای که توانایی حمل کلاهک‌های هسته‌ای با وزن ۱۵۰۰-۱۰۰۰ کیلوگرم به مسافت ۲۳۰۰۰ متری را دارند، دست یافته است. تایچون، توانایی تولید ۲۷۵ کیلوگرم پلوتونیوم را همچنین کره شمالی یک موشک سه مرحله‌ای از انواع موشک‌های فضاییما با برد ۵۵۰۰ کیلومتری را به منظور در مدار قرار دادن ماهواره در تاریخ ۳۱ اوت ۱۹۹۸ آزمایش کرد.

۳-۳. موقعیت استراتژیک کره شمالی

کره شمالی در منطقه شمال شرقی آسیا، در مجاورت با مرزهای چین، ژاپن و کره جنوبی واقع است. این کشور در نزدیکی روسیه قرار داشته و همسایه بدون مرز آمریکا می باشد. حضور در منطقه غیر ژئواستراتژیک، همسایگی با بازیگران برجسته اقتصادی و عدم وجود دولت‌های بحران‌زاد منطقه، موقعیتی خنثی و در عین حال تأثیرگذار برای کره شمالی به وجود آورده است. ویژگی فقدان پتانسیل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، انسانی و منابع طبیعی و همسایگی با قطب‌های برجسته اقتصاد جهانی، توان ایجاد تنش در این منطقه و تأثیرگذاری بر اقتصاد بین‌المللی را برای کره شمالی به وجود آورده است. پتانسیل تأثیرگذاری بر اقتصاد بین‌الملل و به رکود کشاندن اقتصاد کشورهای

۲-۳. دستیابی به توانایی و تجهیز چرخه سوخت هسته‌ای برای ساخت سلاح، مواد موشک و دستیابی به فناوری شکافت پلوتونیوم و تولید مواد هسته‌ای توانسته از یک سو نیروی بازدارنده‌ای برای این کشور در برابر آمریکا ایجاد کند و از سوی دیگر با توجه به توسعه فناوری موشک و تولید انبوه آن، سود هنگفتی را نصیب کره شمالی سازد. مبالغ دریاقتی توسط این کشور از بابت فروش موشک در سال ۱۹۹۹ معادل ۳ میلیون دلار و در سال ۲۰۰۲ معادل ۵۶۰

موازنه مرزهای منطقه‌ای خود نمی‌تواند خشنود باشد. با این وجود دولت پکن از یک سو با حمایت از بیونگ‌یانگ تلاش در به چالش کشیدن منافع آمریکا در این منطقه دارد، اما از سوی دیگر دستیابی کره شمالی به بمب هسته‌ای با وجود دولتی بی‌ثبات و ضعیف و ترس پکن از تسلط شبکه‌های تروریستی بر تسلیحات کشتار جمعی از جمله نگرانی‌های پکن، همسایگان کره شمالی، کشورهای مؤثر بین‌المللی و منطقه‌ای است که لزوم اتخاذ سیاستی محتاطانه برای چین را گوشزد می‌کند. حمایت‌های مالی، اقتصادی و سیاسی چین از کره شمالی اقدامی تلافی‌جویانه در مقابل حمایت‌های آمریکا از تایوان است که به موضوع گروکشی سیاسی میان آمریکا و چین تبدیل گردیده.

آمریکا به عنوان همکار نظامی کره جنوبی، محافظ امنیتی و حامی طرح‌های نظامی و هسته‌ای ژاپن، همسایه بدون مرز کره شمالی با توانایی هسته‌ای در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی با مشکلاتی بزرگ مواجه شده است. پیشرفت کره شمالی در زمینه توسعه و تکثیر موشک در کنار اقدامات مخفی این کشور برای شکافت پلوتونیوم، غنی‌سازی اورانیوم و تولید گاز هگزا فلوراید، سیاست آمریکا را در این منطقه با نوعی پارادوکس مواجه ساخته است. صاحب‌نظران و کارشناسان آمریکایی سه فرض

ژاپن و چین در مرتبه اول و کره جنوبی در مرتبه دوم از فرصت‌هایی بوده که دولتمردان کره شمالی به خوبی از آن استفاده نموده‌اند و به عنوان یک عامل بحران‌ساز و بازیگر اصلی در مذاکرات شش‌جانبه ایفای نقش نمایند. چین، همسایه شمالی از دهه ۱۹۷۰ با همکاری‌های فناوری و اقتصادی روابط نزدیک با کره شمالی برقرار کرده است. حمایت‌های سیاسی و اقتصادی این کشور از کره شمالی در شرایط بحرانی، مخالفت با ارسال پرونده به شورای امنیت و تحریم‌های اقتصادی، برگزاری تمامی نشست‌های مذاکرات شش‌جانبه و ضیافت‌شام مخفیانه میان مقامات کره شمالی و آمریکا در پکن، از سویی تصویری هدایت‌کننده و از سوی دیگر متحد استراتژیک را برای چین در بحران هسته‌ای کره شمالی ترسیم نموده است.

همکاری تجاری با کره شمالی در زمینه اعطای کمک‌های بلاعوض، ارسال مواد غذایی، سوختی و سرمایه‌گذاری معادل ۱۳ میلیون دلار در سال ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ میلیون دلار در سال ۲۰۰۴ و ۲۰۰۳ در بخش صنایع این کشور قابل توجه می‌باشد. اما چین با تعقیب سیاست رشد اقتصادی و سیاسی در دهه‌های آتی تلاش در حفظ موازنه و جلوگیری از تغییر بالانس در منطقه جنوب شرقی آسیا دارد. به همین دلیل، چین از دستیابی مؤثر کره شمالی به سلاح هسته‌ای و تغییر

را برای نحوه مقابله دولت واشینگتن با بحران هسته‌ای بیونگ‌یانگ در نظر می‌گیرند:

گزینه دوم، پذیرش دستیابی کره شمالی به سلاح‌های هسته‌ای و ساخت موشک‌های قاره‌پیمایی که توانایی حمله به آمریکا را دارند و ادامه سیاست‌های خصمانه آمریکا علیه آن می‌باشد:

۱. محدودیت و ضعف سرویس‌های اطلاعاتی و نظامی آمریکا در کره شمالی؛
۲. فقدان نیروی نظامی زمینی برای انجام عملیات مناسب به دلیل مخالفت‌های چین و کره جنوبی با این‌گونه عملیات نظامی؛
۳. توانایی کره شمالی در حمله به پایگاه‌های نظامی آمریکا در کره جنوبی و ژاپن؛^(۷)
۴. مخالفت بازیگران اصلی صحنه بین‌المللی، چین و ژاپن با انجام هرگونه عملیات نظامی؛ زیرا این اقدامات با سیاست‌های اقتصادی و رشد صنایع این کشورها در تضاد می‌باشد و تأثیر مستقیم بر بازارهای داخلی و جهانی آنها دارد. طبق تئوری هزینه فایده، هزینه‌های آمریکا به مراتب نسبت به مزایایی که این کشور از حمله به کره شمالی به دست خواهد آورد، بیشتر خواهد بود. از سوی دیگر موضوع افزایش هزینه‌ها در برابر کاهش فایده حمله به کره شمالی به فقدان منابع طبیعی و دیگر شرایطی باز می‌گردد، که بازدارندگی را

کشور.

گزینه سوم، پذیرش دوافکتو کره شمالی هسته‌ای توسط آمریکا، گفت‌وگو در سطوح بالای امنیتی با مقامات کره شمالی و پذیرش میانجی‌گری قدرت‌های دوست و متحدین استراتژیک.

۳-۴. بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های وضعیت هسته‌ای کره شمالی با ایران

وضعیت هسته‌ای دو کشور کره شمالی و ایران در مرحله دستیابی به فناوری هسته‌ای با دو هدف متفاوت صلح‌آمیز (ایران) و نظامی (کره شمالی) از جهاتی مشابه و متفاوت می‌باشد.

۱-۳-۴. از جمله شباهت‌های ایران و کره شمالی عبارتند از:

الف- هر دو کشور با داشتن دولت‌هایی مخالف با سیاست‌های زورگوینانه آمریکا تلاش می‌نمایند با رفتارهای متفاوت، استقلال سیاسی خود را از طریق بازدارندگی

ز- هر دو کشور همزمان با فعالیت‌های هسته‌ای به توسعه فناوری‌های پیشرفته بومی در زمینه فناوری موشک دست یافته‌اند.
 ۲-۴-۲. تفاوت‌های میان این دو کشور نیز به شرح ذیل است؛

الف- ایران در محاصره امنیتی و نظامی آمریکا در منطقه خاورمیانه قرار دارد.

ب- ایران فاقد متحد استراتژیک جدی در بین قدرت‌های بزرگ است. تفاوت‌های بافت منطقه خاورمیانه و شمال شرقی آسیا و حضور قدرت‌های برجسته بین‌المللی از جمله ژاپن، چین و روسیه در این منطقه به تقویت اثرات کره شمالی و حمایت‌های دولت پکن از بیونگی‌یانگ منجر شده است.
 ج- ایران در معاهده منع اشاعه عضویت دارد و قوانین پادمانی، و نظارت و بازرسی‌های مداوم آژانس را پذیرفته است.
 د- ایران برای شفاف‌سازی در برنامه‌های هسته‌ای خود به اقداماتی نظیر پذیرش پروتکل الحاقی روی آورد و در نتیجه با الزامات جدیدی روبه‌رو شد، کره شمالی برعکس در وضعیت بحران تلاش کرد با تهدید و خروج از معاهده منع اشاعه از الزامات خود بکاهد و ملزوماتی را برای سایرین به وجود آورد از طریق معاهد

حفظ نمایند.
 ب- هر دو دولت به زعم آمریکا دولت‌های چالنگر محسوب می‌شوند و آمریکا تلاش می‌نماید به کنترل این نظام‌ها با شیوه‌ها و ابزارهای متفاوت بین‌المللی یا داخلی بپردازد.

ج- هر دو کشور از جمله کشورهای در حال توسعه با زوایای اقتصادی و سیاسی متفاوتی می‌باشند که در عین حال با درجات مختلف دارای تأثیرات خاص منطقه‌ای و بین‌المللی هستند.

د- هر دو کشور خواستار دستیابی به فناوری هسته‌ای با کاربردهای متفاوت صلح‌جویانه ایران و نظامی کره شمالی می‌باشند.

ه- هر دو کشور بر اثر فشارهای بین‌المللی از سوی آمریکا و متحدان نظامی این کشور به اجبار در مسیری قرار گرفته‌اند که ناگزیر برخی از پیشرفت‌های خود را در زمینه شکافت و غنی‌سازی مخفی نگاه داشته‌اند. البته ایران در اعلام بعضی از فعالیت‌ها قصور داشته است.

و- تهدیدات نظامی منطقه‌ای، حملات پیشگیرانه و پیش‌دستانه آمریکا و متحدانش دلیل اصلی تلاش این دو کشور در دستیابی به فناوری هسته‌ای می‌باشد.

اقداماتی را نداشته‌اند.

علاوه بر همه این تفاوت‌ها نمی‌توان پتانسیل نیروی انسانی و توانایی بالقوه ایران،

تسلط این کشور بر منابع عظیم انرژی نفت و گاز، نگرانی اسرائیل از یک ایران هسته‌ای، موقعیت تأثیرگذار ایران در سیاست‌های بین‌المللی و منطقه‌ای را به‌عنوان اهرمی مؤثر بر روندهای آتی سیاست بین‌الملل نادیده گرفت.

فرجام

۴-۱. در فضای امروز بین‌المللی، تمامی بازیگران درجه دوم و سوم به این درک رسیده‌اند که بدون یارگیری در سطح بین‌المللی، فضای بازی و کسب منافع برای آنها بسیار محدود خواهد بود. توجه به روابط چین و کره شمالی این موضوع را نشان می‌دهد که مطمئناً این روابط نمی‌تواند

یک سوپه باشد زیرا همان‌طور که کره شمالی توانسته است از حمایت‌های چین در دوران مختلف استفاده نماید دولت چین نیز توانسته است کره شمالی را به عنوان حیاط خلوت خویش از نفوذ آمریکا حفظ و از آن به‌عنوان یک برگ برنده در مقابل آمریکا استفاده کند. بهره‌گیری از نقش چالشگر نظم جهانی کره شمالی توسط چین، در واقع برای ایجاد چالش در حوزه امنیتی آمریکا بوده و به موازانه در سیاست چین و آمریکا منبجر گردیده است.

نمودن قدرت‌های بین‌المللی به ساخت و طراحی راکتورها و اعطای کمک‌های بالاعوض.

ه- ایران برای حل مشکلات سیاسی پرونده هسته‌ای خود با قدرت‌های درجه دوم بین‌المللی مذاکره نمود که همین امر همواره حق انتخاب و حوزه بازی را برای مذاکره‌کنندگان ایرانی محدودیت‌هایی را به وجود آورد. درحالی‌که کره شمالی همواره با حمایت استراتژیک و جدی چین و با توجه به تهدیداتی که آمریکایی‌ها از جانب بمب هسته‌ای و موشک‌های آن احساس می‌نمودند، به‌طور مستقیم وارد مذاکره با آمریکا شده است و حوزه مانور وسیع‌تری را برای خود به وجود آورده است.

و- بافت اقتصادی جنوب شرقی آسیا با توجه به دوری آن از بحران و حضور بازیگرانی قدرتمند و تأثیرگذار که از ایجاد هرگونه بحران در این منطقه جلوگیری می‌کنند از بافت ژئواستراتژیک و بحران‌زای خاورمیانه متفاوت است، زیرا با وجود منابع عظیم انرژی در خاورمیانه، همواره دولت‌های ضعیف و بحران‌سازی در این منطقه وجود داشته‌اند که توان مقابله با اقدامات نظامی یا خنثی نمودن چنین

۴-۲. هرچند کره جنوبی با کره شمالی دارای محتاطانه و خودداری از تهدیدات مؤثر علیه کره شمالی بوده است. ۴-۵. موانع پیش روی دو کشور کره شمالی و آمریکا در راستای احیای مذاکرات هسته‌ای نشان به دو بخش سخت و نرم تقسیم می‌شود.

۱۳-۵-۴. موانع سخت

الف- موانع سخت دولت واشنگتن برای احیای مذاکرات هسته‌ای با دولت پیونگ‌یانگ به شرح ذیل است:

۱. کره شمالی تولید گاز هگرا فلوراید را متوقف نماید.
۲. آمریکا تلاش دارد با ساخت راکتور آب سبک برای کره شمالی، این کشور را از ساخت راکتور آب سنگین منصرف سازد.
۳. آمریکا تمایل دارد که دولت پیونگ‌یانگ با بازسان آژانس بین‌المللی انرژی همکاری لازم را برای راستی‌آزمایی، داشته باشد.
۴. آمریکا در نحوه برخورد با کره شمالی باید سیاست‌های داخلی و افکار عمومی خود را لحاظ نماید.

اختلافاتی می‌باشد، اما وجود علقه‌های تاریخی، فرهنگی و قومی میان این دو کشور و علاقه کره جنوبی به سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعتی کره شمالی و نیز احتمال اتحاد دو کره با هدف ارتقای موقعیت شبه‌جزیره کره با دو اهرم هسته‌ای و اقتصادی را قوت بخشیده است. در عین حال بحران هسته‌ای برای کره شمالی هزینه‌های سرسام‌آوری را به دنبال داشته است که در ارزیابی سیاست‌های هسته‌ای کره شمالی به عنوان یک ضعف بزرگ و کلیدی برای این کشور محسوب می‌شود.

۴-۳. حضور در یک منطقه خنثی به لحاظ امنیتی و انرژی با توجه به سند سیاست‌گذاری ۲۰۲۰ آمریکا و تمرکز آن بر منطقه خاورمیانه به عنوان قلب تپنده سیاست‌گذاری و انرژی و حمایت متحدها استراتژیک در عین حال که الزامات کره شمالی را کاهش داده است، نوع نگاه آمریکا را نیز در برخورد با آن از سایر وضعیت‌های بالقوه دیگر هسته‌ای متفاوت نموده است.

۴-۴. پیشرفت کره شمالی در زمینه‌های ساخت و تولید موشک با حمایت‌های چین و روسیه همگام با سیاست تمرکز بر صنایع هسته‌ای به نگرانی و ترس سیاست‌مداران آمریکایی از حمله پیونگ‌یانگ به پایگاه‌ها و مناطق تحت حمایت آمریکا منجر شده و نتیجه آن رفتاری

۱. ایجاد همکاری‌های منفعت‌طلبانه و اقتصادی با آمریکا،

نظامی خود می باشد. اصرار غرب بر کنار گذاشتن نه تنها توان هسته ای نظامی بلکه چرخه سوخت توسط کره شمالی است و چنانچه کره شمالی به چنین معامله ای تن دهد، برنده مطلق مذاکرات هسته ای تلقی نخواهد شد.

۲. تشدید بحران توسط کره شمالی، کره شمالی حاضر نیست هزینه ای را بپردازد، اما منافع بسیاری را طلب می کند، ۴. تغییر سریع درخواست ها و مواضع کره شمالی.

پانزدهم

۲-۶-۴. مواضع نرم

مواضع نرم پیش روی دو کشور آمریکا و کره

شمالی به شرح ذیل است؛

الف- سوء ظن و سوء برداشت دو کشور

آمریکا و کره شمالی نسبت به یکدیگر؛

ب- فقدان مشترکات و هماهنگی

(مشترکات زبانی)؛

ج- فقدان درک مشترک از گذشته؛

د- بی توجهی کره شمالی به خواسته های آمریکا؛

ه- بی توجهی آمریکا نسبت به الزامات سیاسی و سرزمینی کره شمالی؛

و- بی توجهی طرفین به احساسات ملی گرایانه و غرور ملی یکدیگر.^(۷)

در عین حال آنچه که از ظاهر مذاکرات کنونی هسته ای کره شمالی بر می آید این است که دولت پیونگ یانگ به دنبال گرفتن تضمین امنیتی از دولت واشینگتن و کسب امتیازات اقتصادی در قبال واگذاری توان هسته ای و

1. Bruce Cummings, "Nuclear Threats Against North Korea: consequences of the 'Forgotten war', *Le Monde Diplomatique*, 2005.
2. Roh Moo-hyun, "The U.S-Republic of Korea Alliance and the Situation on the Korean Peninsula" (Speech, Los Angeles world Affairs Council, November 12, 2004).
3. [www.nuclear engineering.com](http://www.nuclearengineering.com). North Korea Closing Down Reactor to Extract Nuclear Material. 27.
4. *Sipri Year Book*, 2004, p. 612-617.
5. The Program is Carefully Documented by Joseph S. Bermudez Jr., A History of Ballistic Missile Development in the DPRK, Occasional Paper No. 2 (Monterey: Center for Nonproliferation Studies, 1999).
6. Barbara Slavin, China, US, Come at N Korea from Different Angles, *US Today*, 6/2/2005.
7. Usan E. Rice, We need to Talk to N. Korea, 3 June 2005.
8. Jim Walsh, "**The North Korean Nuclear Talks:** Shadow or Substance". New York, 2 November 2005.